

A whimsical line drawing in a sketchy style. A woman in a long, dark coat with a fur collar stands in the center, holding a basket of flowers. To her left, a small dog sits on a leash. To her right, a doghouse is visible. In the foreground, a dog is running towards the right, and another dog is sitting on the ground. The background features stylized trees and a fence.

PES SLOVENČINA

AGRESIA Útok, niekedy brutálny, narušajúci integritu jednotlivca. U zvierat je agresia súčasťou ich povahy.

• **TYPICKÁ SITUÁCIA:** pes na prechádzke, ktorého pán vedie na vôdzke, s výhražným pohľadom skáče a šteká na neznámeho človeka (tzv. dištančná agresia)

• **ČO SI MYSLÍ PES:**

„Nepatíš medzi mojich priateľov, tak sa nepribližuj!“

Názor veterinára

Ak dobre poznáte správanie zvierata, mnohokrát môžete agresii predísť. Existuje niekoľko typov agresie.

✓ Hierarchická agresia

Je častou príčinou útoku. Pes má buď dominantné postavenie, ktoré si chce udržať alebo jeho postavenie nie je presne vymedzené a on si ho chce vyjasniť. Dochádza k nej vtedy, ak pes chce získať alebo uhájiť nejakú výsadu, napr. spánok na pohovke.

POZRI > HIERARCHIA s. 45, 150, 224

ZDANLIVÉ ODPUSTENIE s. 217 KRESLO s. 54

✓ Dištančná agresia

Dochádza k nej u psa (vedeného pánom na vôdzke), ktorý na prechádzke stretne neznámeho človeka alebo neznámeho psa, ktorý sa približuje a prekročí hranicu bezpečného odstupu. Útek „votrelca“ (ktorý pre psa znamená

potvrdenie jeho dominantného postavenia) a nedostatok pánovej dôvery (ktorý zatiahne za vôdžku a nevedomky tak upozorní psa, že sa blíži niekto neznámy) zvyšuje psovú nedôveru a posilňuje tento typ agresie.

POZRI > KRESLO s. 54, OBDOBIE SOCIALIZÁCIE s. 231,
ÚTEKOVÁ VZDIALENOSŤ A KRITICKÁ VZDIALENOSŤ s. 118

✓ Agresia zo strachu

Objavuje sa, keď sa pes cíti ohrozený bez možnosti úniku. Uhryznutie uňho nemožno predvídať, pretože tomuto typu agresie nepredchádzajú žiadne zastrážovacie reakcie. Spreádzajú ju však známky strachu (zrýchlený srdcový rytmus a dychová frekvencia, močenie, vypustenie stolice, rozšírené zrenice atď.) Zranenia bývajú závažné, lebo pes svoje uhryznutie nekontroluje.

POZRI > FÓBIA s. 43, STRACH s. 93

✓ Agresia z podráždenia

Je vyvolaná bolesťou (napríklad pri veterinárnom vyšetrení), frustráciou, následkom straty alebo nátlaku (napr. pri kefovaní alebo nasadzovaní obojka). Zvyšuje ju napr. aj slabnutie sluchu a zraku. Aby sa riziko tejto agresie znížilo, treba psa od útlej mladosti navyknuť na bežnú starostlivosť, vyhradiť mu najnižší stupeň v rodinnej hierarchii, odstrániť mu chlpy z očí, aby sa mu zlepšil zrak a ošetrovať ho, keď trpí pri bolestivých a chronických chorobných stavoch (artróze, zápalu ucha a pod.) a osobitne keď starne.

POZRI > BOLEŠŤ s. 25, ZDANLIVÉ ODPUSTENIE s. 217, VRČANIE s. 124

✓ Teritoriálna agresia

Objavuje sa po puberte a je vyvolaná vniknutím votrelca na psovo teritórium (dom, záhrada). Agresia má votrelca vypudiť za hranice teritória. Začína sa vyhrážkami, a keď votrelec nepočúvne, pes prejde do útoku.

POZRI > TERITÓRIUM s. 102

✓ Inštrumentálna agresia

Potom, čo pes párkrát uhryzol, zistil, že uhryznutie je účinné. Ak chce neskôr uniknúť z niektorých nepríjemných alebo ohrozujúcich situácií, vytratí sa fáza vyhrážania, ktorá predchádza útoku, a pes ihneď uhryzne. Stáva sa tak nepredvídateľný a mimoriadne nebezpečný.

POZRI > NADMERNÁ AGRESIVITA s. 60

✓ Agresia s následkom smrti

Od roku 1988 zomrelo v Českej republike v dôsledku agresie jedného či viacerých psov 10 osôb. V týchto prípadoch figurujú predovšetkým plemená nemeckého ovčiaka a psi ovčiarskych plemien. Čo sa týka ich obetí, sú to najmä deti, ktoré sú najzraniteľnejšie a neuvedomujú si hroziace nebezpečenstvo, a staršie osoby, ktoré sa nedokážu účinne brániť.

AGRESIVITA Emočný stav, ktorý vedie jedinca k narušeniu integrity iného jedinca.

- **TYPICKÁ SITUÁCIA:** pes vrčí, ňufák má zvrastený, papulu pootvorenú, vytiahnuté pysky mu odkrývajú zuby.
- **ČO SI MYSLÍ PES:** „Pozor, uhryznem!“

Názor veterinára

Sú niektoré plemená či kríženci niektorých plemien agresívnejšie ako iné? Doteraz žiadna rozsiahlejšia vedecká štúdia nepriniesla jasný dôkaz. Isté je len to, že zlé chovné podmienky v prvých mesiacoch života (predčasné odlúčenie od matky, odchov v malých klietkach, izolácia, neschopný cvičiteľ a i.) môžu spôsobiť poruchy správania, ktoré sú pôvodcom zvýšenej agresie. To je prípad hyperaktívnych psov, ktorí nekontrolujú svoje uhryznutie a hryzú počas hry, alebo psov postihnutých depriváčnym syndrómom, hryzúcich zo strachu. Nech už má agresivita akýkoľvek pôvod, je zrejmé, že v prípade útoku pes s hmotnosťou 45 kg spôsobí oveľa väčšie poranenia než trojkilový yorkšírsky teriér. (Spomedzi 351 plemien uznávaných Medzinárodnou kynologickou federáciou 80 plemien váži do 10 kg a považuje sa za tzv. malé plemená).

POZRI > AGRESIA s. 10, HYPERAKTIVITA s. 49,
KOMUNIKÁCIA s. 158, 228, UHRYZNUTIE s. 104,
SYNDRÓM ZMYSLOVEJ DEPRIVÁCIE s. 97

ANÁLNE ŽĽAZY

Žľazy po bokoch ritného otvoru, ktorých výlučky majú význam v psej komunikácii.

- **TYPICKÁ SITUÁCIA:** pes ťahá zadok po zemi, akoby sa sánkoval.
- **ČO SI MYSLÍ PES:** „*Au! Svrbí ma zadok.*“

Názor veterinára

Po oboch stranách ritného otvoru má pes dva malé vačky, nazývané „análne žľazy“, ktoré produkujú výlučky významné v komunikácii s príslušníkmi jeho druhu. Výlučky análnych žliaz sa najčastejšie odvádzajú spolu so stolicou alebo v dôsledku silných emócií. Keď vyprázdňovanie análnych žliaz neprebíha prirodzene (stolica je príliš mäkká, vývody sú upchaté), žľazy sa zduria a vyvolajú silné lokálne podráždenie alebo dokonca zápal. Táto infekcia zmení psov pach a môže narušiť vzťah s jeho súkmeňovcami. Aby si ulavil, pes si olizuje zadok alebo zadok ťahá po zemi, akoby sa sánkoval. Análne žľazy vášho psa nechávajte pravidelne vyšetriť veterinárom, ktorý ich vyprázdni šetrným vytlačením, aby nedošlo k ich upchatiu. Sami môžete postupovať nasledovne:

1. Postavte psa na stôl.
2. Vezmite gázu, ktorou prikryjete jeho ritný otvor, aby vás výlučky análnych žliaz nepostriekali.
3. Priložte palec a ukazovák zospodu a zboku ritného otvoru.
4. Pevne zatlačte smerom nahor a do stredu ritného otvoru.
5. Ak má pes bolesti, alebo ak je jeho zadok veľmi sčervenený, vyhľadajte pomoc veterinára.

POZRI > FEROMÓNY s. 222, VETERINÁR s. 122

ANOREXIA Strata alebo zníženie chuti do jedla, ktoré môžu byť spôsobené liekmi, poruchou správania alebo chorobou.

- **TYPICKÁ SITUÁCIA:** vychudnutý pes stojí pred svojou miskou a nejí.
- **ČO SI MYSLÍ PES:** „Nemám vôbec chuť na jedlo.“

Názor veterinára

Ako sa správať k psovi, ktorý nemá chuť do jedla, závisí od sprievodných príznakov a teploty v konečníku.

1. Ak nechutenstvo nie je spojené so žiadnym príznakom či udalosťou, zmerajte psovi teplotu. Použite elektronický teplomer (má veľmi úzku špičku), potrite ho vazelínou a zasuňte ho do hĺbky aspoň 2 cm (inak môžete namerat' nižšiu teplotu).
2. Teplota je normálna (u malého plemena 38 až 39 °C, u veľkého 37,5 až 38,5 °C). Otvorte novú konzervu alebo vrecúško granúl, alebo sa psa pokúste nalákať na obľúbené jedlo. Ak miska nebude do 24 hodín prázdna, obráťte sa na veterinára.
3. Teplota je zvýšená. Ihneď sa obráťte na veterinára.
4. Teplota je značne zvýšená (vyššia ako 40 °C), pes je veľmi sklesnutý. Zabaľte ho do vlhkého uteráka a chodte ho vyvenčiť, aby teplota rýchlo klesla. Pri teplote nad 41 °C môže dôjsť k poškodeniu nervového systému. Okamžite chodte so psom k veterinárovi.

Zníženie chuti do jedla je u psa niekedy spojené s ďalšími symptómami: častým smädom, hnačkou, dávením, kašľom, problémami s močením, poruchami správania a pod. Nečakajte a aj keď zviera nemá horúčku, rýchlo s ním chodte k veterinárovi.

Zníženie chuti do jedla prichádza aj po dramatickej udalosti v živote psa, napr. predčasnom odlúčení od matky a súrodencov, strate pána alebo spoločníka, či v prípade opustenosti. Môže ísť o depresiu. Ak nič nepodniknete, pes sa môže utrápiť až k smrti. Ihneď sa obráťte na veterinára.

Nikdy nepodávajte psovi lieky (antibiotiká, antiflogistiká a pod.) bez predošlej konzultácie s veterinárom. Mohlo by to zamaskovať chorobu, resp. oddialiť stanovenie diagnózy.

POZRI > DEPRESIA s. 37, KAŠEĽ s. 53, SMÄD s. 90

ARTRÓZA Degeneratívne ochorenie kĺbovej chrupky s chronickým vývojom, ktoré znižuje pohyblivosť.

- **TYPICKÁ SITUÁCIA:** starý pes stúpa po schodoch pomaly a s problémami.
- **ČO SI MYSLÍ PES:** „Mám problém vyjsť hore tými prekliatymi schodmi.“

Názor veterinára

Artróza je u starých psov bežný chorobný stav. Je vyvolaná poškodením kĺbovej chrupky a vytváraním periartikulárnych kostných výrastkov (osteofytov), viditeľných na röntgenových snímkach. Spočiatku sa prejavuje problémami pri stúpaní po schodoch alebo pri skákaní do auta a krívaním, hlavne v daždivom a vlhkom počasí. Na konci vývoja choroby je krívanie trvalé, zviera trpí a jeho správanie sa môže zmeniť na agresívne.

Liečenie artrózy vyžaduje antiflogistiká, ktoré uľavia od bolesti, a liečivá, ktoré vyživujú, chránia a posilňujú chrupky, aby sa zmiernili lézie a zlepšila sa funkcia končatiny. Obézne zvieratá musia dostávať diétnu stravu, aby sa odľahčilo kĺbom.

POZRI > AGRESIA s. 10, INVOLUČNÁ DEPRESIA s. 38, OBEZITA s. 63

